

ØKOLOGISK

LANDBRUG

28. AUGUST 2020 | NR. 657 | 40. ÅRGANG

TEMA: RECIRKULERING

Branchen og politikerne har i årevis talt om behovet for et cirkulært system, bl.a. for at sikre næringsstoffer til landmænd. Alligevel er vi langt fra at være i mål. Løsningsmodeller begynder dog så småt at komme frem. TEMA SIDE 4-13

Muligt rod i målinger påvirker tal for landbrugets forurening

En mulig regnefejl betyder, at landbruget kan have udledt mere kvælstof og fosfor end hidtil antaget, fordi det har regnet mere, end officielle tal viser

VANDMILJØ

AF HENRIK HINDBY KOSZYCZAREK

Der er ingen, som rigtig ved, hvor fejlen ligger, eller hvor langt den går tilbage. Men mistanken om fejlagtige målinger af landbrugets udvaskning af kvælstof og fosfor samt nedbørsmængderne i Danmark er så reel, at miljøminister Lea Wermelin nu reagerer.

Nationalt Center for Miljø og Energi, DCE, på Aarhus Universitet og De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Geus, vurderer, at der kan være problemer med Danmark Meteorologiske Instituts, DMI, nedbørstal. Tallene danner grundlaget for beregninger af, hvor meget kvælstof og fosfor der bliver skyllet ud i havet, og dermed har betydning for de danske vandområdeplaner og rapporter til EU. DCE og Geus mener, at DMI kan have undervurderet nedbørsmængderne med op mod 25 pct.

Årsagen til problemstillingen skal



Nedbøren i Danmark kan i flere år have været langt højere, end de officielle tal har vist. Det har betydning for udvaskningen af fosfor og kvælstof. Foto: Colourbox

findes i en modernisering af DMI's nedbørsstationer, da instituttet for ca. ti år siden erstattede godt 140 manuelle målere med 60 automatiske målere. For de områder, som ikke er dækket af målere, foretager man komplicerede beregninger af nedbøren. Det er dem, som DCE og Geus - der begge køber data fra DMI - nu kritiserer.

I en redegørelse fra DCE påpeges det blandt andet, at der er relativt få

målere i den centrale del af Jylland, Fyn og Sjælland, selvom det er her, det regner mest.

Mulig fejl i 30 år

DCE vil heller ikke udelukke, at fejlmålingerne kan være opstået før moderniseringen omkring 2011. Måske skal beregninger fra de seneste 30 år korrigeres.

»DCE har sammen med GEUS sandsynliggjort, at nedbøren i en år-

række har været underestimeret og at DMI's nedbørsdata er inkonsistente. Da udvaskningen af næringsstoffer afhænger af nedbørsmængden betyder dette for eksempel, at den del af næringsstoftransporten, der er baseret på modellering, potentielt kan være underestimeret,« skriver DCE.

I redegørelsen er Marianne Thyring, direktør hos DMI, citeret for at sige:

»Vi på DMI er naturligvis indstillede på at få fundet ud af, hvad der er op og ned i denne problematik mhp. at kunne finde brugbare løsninger. Jeg anerkender naturligvis nødvendigheden af, at vi får redt trådene ud.«

Til Ritzaus Bureau fortæller hun, at man ikke på nuværende tidspunkt kan se, hvor fejlen er, og at DMI heller ikke kan se, at der skulle være fejl i instituttets data. Miljøminister Lea Wermelin oplyser i en pressemeddelelse, at hun har orienteret Folketinget om sagen, og at hun forventer, at institutioner »hurtigt kommer til bunds i det her«. »Usikkerhed om så væsentlige dele af vores miljødata skal vi tage meget alvorligt,« siger ministeren.

Der kan gå år før svar

Hun venter nu på en faglig redegørelse fra forskerne, og Aarhus Universitet, Geus og DMI vil blive indkaldt til et møde om sagen for at beskrive løsninger, og hvordan de vil undgå sådanne fejl fremover.

Stiig Markager, professor ved Institut for Bioscience på Aarhus Universitet, siger dog til jp.dk, at han ikke tror, at den mulige fejl vil få den helt store betydning i forhold til vandplanerne eller miljøets tilstand.

LÆS HELE ARTIKLEN PÅ ØKONU.DK

Den økologiske forbruger og recirkulering

Forskningsprojektet RECONCILE skal teste forbrugernes holdning til at gøde økologiske planter med byslam

Recirkulering af næringsstoffer er en del af hovedideen bag økologisk jordbrug. Det er også nødvendigt for det økologiske jordbrug at skaffe næringsstoffer udefra. Spørgsmålet er dog, om den økologiske forbruger vil acceptere recirkulering, når de recirkulerede næringsstoffer kommer fra husholdningen?

Baggrund

Recirkulering af næringsstoffer rimer på økologi. Både fordi de økologiske principper oprindeligt er baserede på ideen om recirkulering, men også på grund af et stigende gødningsbehov.

Det økologiske jordbrug har i øjeblikket et gødningsunderskud, der forventes at vokse, så produktionen kan følge med den voksende efterspørgsel efter økologiske fødevarer. I øjeblikket dækkes gødningsbehovet med gylle fra det konventionelle jordbrug, hvilket dog vurderes at være uholdbart på den længere bane.

Med et øget pres på klodens ressourcer er der kommet et øget fokus på genanvendelse af næringsstoffer fra samfundet i jordbrugsproduktionen. Dette gælder også for det økologiske jordbrug. En oplagt mulighed for recirkulering er at bruge for eksempel human urin, husholdningsaffald eller behandlet spildevandsslam (biogødning) i landbruget.

Ydermere viser forskning, at brugen af disse alternative gødningsformer ikke er forbundet med større risici for forbrugeren end den nuværende brug af konventionel gylle. Brugen af biogødning kan være fordelagtig, da det vil give landmændene en mulighed for at få billig gødning, og rensningsanlæggene vil få en stabil afsætningsmulighed for spildevandsslammet.

Brugen af biogødning er allerede tilladt i den konventionelle landbrugsproduktion, men ikke i den økologiske produktion. Dette skyldes EU's nuværende økologiforordning, som lægger mange begrænsninger på recirkulering af næringsstoffer fra det omgivende samfund til økologisk jordbrug.

Landmændene og de økologiske brancheforeninger er også i tvivl om, hvordan den økologiske forbruger vil modtage produkter produceret med denne og andre alternative gødningsformer, og det er baggrunden for vores forskning omkring forbrugere.

Studiet

Institut for Plante- og Miljøvidenskab og Institut for Fødevarer og Ressourceøkonomi, IFRO, har netop startet et forskningsprojekt i samarbejde med Landbrug & Fødevarer. Projektet, der har forkortelsen RECONCILE - <https://icrofs.dk/forskning/dansk-forskning/organic-rdd-5/reconcile/> - består af en jord- og plantevidenskabelig del samt en forbrugerorienteret del.

I sidstnævnte undersøger vi blandt andet, hvordan den økologiske forbruger vil modtage produkter produceret med alternative gødningsformer.

Landbrug & Fødevarer står for en kvalitativ delundersøgelse, hvor de gennem 20 dybdeinterviews vil indkredse, hvor forbrugerne står henne i forhold til at anvende alternative næringskilder til recirkulation. Dybdeinterviews giver mulighed for at tale specifikt om, hvilke udfordringer og fordele forbrugere kunne opleve i forbindelse med alternative næringsstofkilder og for bedre at forstå den verden, som forbrugere oplever.

De forbrugere, der deltager i interviewene, er særligt udvalgte på baggrund af deres kendskab til økologi samt deres forbrug af økologiske varer.

Resultaterne fra interviewene skal give input til udform-



NYT FRA
INTERNATIONALT CENTER
FOR FORSKNING I
ØKOLOGISK JORDBRUG
OG FØDEVARESYSTEMER



Jakob Magid
Institut for Plante- og Miljøvidenskab,
Københavns Universitet

ningen af et større spørgeskema, der udarbejdes af forskere fra IFRO. Formålet med spørgeskemaet er blandt andet at afdække forbrugernes holdning til recirkulering og deres opfattelse af økologiske produkter. Endvidere at indkredse forbrugernes viden om de gødningsformer der i øjeblikket bruges i det økologiske landbrug, samt deres holdning til risici og fordele ved at bruge alternative gødningsformer fra husholdningen.

I spørgeskemaet indgår også et eksperiment, hvor målet er at afdække, hvilke elementer af de alternative gødningsformer der er uacceptable. Spørgeskemaet sendes ud til et eksisterende panel af cirka 3500 forbrugere, hvor vi i forvejen kender deres forbrug af økologiske fødevarer. Det er dermed muligt at se, om en potentiel modvilje mod alternative gødningsformer gælder for alle typer af økologiske forbrugere.

Tidsplan og resultater

Projektet er lige igangsat. Vi håber med projektet at kunne levere brugbar viden om, hvordan den økologiske forbruger vil modtage de alternative gødningsformer, og hvordan recirkulering bedst kan formidles til forbrugeren. På sigt kan dette bidrage til at løse problemet med gødningsunderskud i det økologiske jordbrug.